

Βρυξέλλες, 1.12.2025
COM(2025) 728 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Αξιολόγηση της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές

{SWD(2025) 405 final}

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με το άρθρο 12 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/633 σχετικά με τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές στις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού γεωργικών προϊόντων και τροφίμων (στο εξής: οδηγία)¹, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (στο εξής: Επιτροπή) πρέπει να διενεργήσει την πρώτη αξιολόγηση της οδηγίας και να παρουσιάσει τα κύρια πορίσματά της σε έκθεση. Το παρόν έγγραφο προορίζεται να αποτελέσει την εν λόγω έκθεση.

Ως εκ τούτου, η παρούσα έκθεση βασίζεται στην αξιολόγηση της οδηγίας², με σκοπό να συνοψίσει τα βασικά συμπεράσματα και τα διδάγματα που αντλήθηκαν από τα πρώτα έτη εφαρμογής της οδηγίας. Δεδομένου ότι η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε σε πρώιμο στάδιο λόγω καθυστερήσεων στη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο ορισμένων κρατών μελών, τα πορίσματά της αντανακλούν μόνο μια σύντομη περίοδο πρακτικής εφαρμογής των κανόνων της και θα πρέπει να ερμηνευθούν υπό το πρίσμα αυτό.

Γενικότερα, η παρούσα έκθεση αποτελεί μέρος των ευρύτερων προσπαθειών για την ενίσχυση της θέσης των γεωργών στην αλυσίδα εφοδιασμού γεωργικών προϊόντων και τροφίμων (στο εξής: αλυσίδα), όπως αντικατοπτρίζεται στη σύσταση του στρατηγικού διαλόγου για ένα πιο αποτελεσματικό, ισορροπημένο και αναλογικό πλαίσιο με σκοπό την αντιμετώπιση των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών (στο εξής: ΑΘΕΠ)³ και στις πολιτικές κατευθύνσεις της Επιτροπής για την περίοδο 2024-2029⁴. Σύμφωνα με το όραμα για τη γεωργία και τα τρόφιμα⁵, η Επιτροπή, με βάση την αξιολόγηση των ισχυόντων κανόνων και την επανεξέταση των εθνικών κανονισμών, θα προτείνει περαιτέρω πρωτοβουλίες, συμπεριλαμβανομένης της αναθεώρησης της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, με σκοπό τη συμπερίληψη της αρχής ότι οι γεωργοί δεν θα πρέπει να αναγκάζονται να πωλούν συστηματικά τα προϊόντα τους κάτω του κόστους παραγωγής, με παράλληλη διατήρηση του προσανατολισμού της κοινής γεωργικής πολιτικής προς την αγορά.

Μαζί με άλλες πηγές πληροφοριών και έπειτα από διεξοδικές διαβουλεύσεις, η έκθεση θα συμβάλει στη διαμόρφωση του προβληματισμού σχετικά με μελλοντική αναθεώρηση της οδηγίας, χωρίς να προδικάζει το πεδίο εφαρμογής ή το περιεχόμενό της.

2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ, ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η οικονομική ισχύς συγκεντρώνεται ολοένα και περισσότερο στα κατάντη τμήματα της αλυσίδας, γεγονός που έχει αυξήσει τα περιθώρια για πιθανές καταχρήσεις της διαπραγματευτικής ισχύος. Τέτοιες καταχρήσεις επηρεάζουν συχνά τους γεωργούς και τους μικρούς προμηθευτές, οι οποίοι βρίσκονται σε ασθενέστερη θέση όταν συναλλάσσονται με μεγαλύτερους, ισχυρότερους αγοραστές⁶. Ανταποκρινόμενη στις ανησυχίες αυτές, η οδηγία εκδόθηκε για την καταπολέμηση των ΑΘΕΠ στην αλυσίδα, καλύπτοντας επίσης τους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, και για τη συμβολή στην πρόληψη και τον μετριασμό τους σε ολόκληρη την ΕΕ. Οι ΑΘΕΠ περιλαμβάνουν πρακτικές που παρεκκλίνουν σε μεγάλο

¹ EE L 111 της 25.4.2019, σ. 59, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/633/oj>.

² [Συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με την έκθεση αξιολόγησης \(στο εξής: SWD\)](#).

³ [Στρατηγικός διάλογος για το μέλλον της γεωργίας της ΕΕ — Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#).

⁴ [Πολιτικές κατευθύνσεις για την επόμενη Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2024-2029 — Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#).

⁵ [Όραμα για τη γεωργία και τα τρόφιμα — Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#).

⁶ [SWD\(2018\) 92 final](#), σ. 20.

βαθμό από τις αρχές της ορθής εμπορικής συμπεριφοράς, αντιβαίνουν στην καλή πίστη και τα χρηστά συναλλακτικά ήθη και επιβάλλονται μονομερώς από έναν εμπορικό εταίρο σε άλλον. Μπορούν να οδηγήσουν σε αδικαιολόγητη και δυσανάλογη μεταβίβαση οικονομικού κινδύνου ή να δημιουργήσουν σημαντική ανισορροπία δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, αυξάνοντας την οικονομική ευπάθεια και την επιχειρησιακή αβεβαιότητα των γεωργών και των μικρών προμηθευτών.

Η οδηγία προβλέπει ελάχιστο επίπεδο εναρμόνισης με την κατάρτιση καταλόγου ΑΘΕΠ που απαγορεύεται να επιβάλλουν οι αγοραστές στους προμηθευτές. Θεσπίζει ελάχιστους κανόνες σχετικά με την επιβολή και τη συνεργασία μεταξύ των αρχών επιβολής. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν ή να διατηρούν κανόνες που υπερβαίνουν τις ΑΘΕΠ που απαριθμούνται στην οδηγία, υπό την προϋπόθεση ότι είναι συμβατοί με τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς.

Η προθεσμία για τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο έληγε την 1η Μαΐου 2021⁷, ωστόσο έως τον Δεκέμβριο του 2022 δεν την είχαν μεταφέρει πλήρως στο οικείο εθνικό δίκαιο όλα τα κράτη μέλη⁸. Οι έλεγχοι μεταφοράς και συμμόρφωσης από την Επιτροπή κατέδειξαν διαφορές στις επιλογές μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών. Παρότι ορισμένα κράτη μέλη διέθεταν ήδη κανόνες ή υπερέβησαν το ελάχιστο επίπεδο εναρμόνισης της οδηγίας, άλλα δεν διέθεταν προϋπάρχοντες κανόνες ή παρέμειναν κοντά στο ελάχιστο επίπεδο εναρμόνισης. Οι έλεγχοι συμμόρφωσης αποκάλυψαν επίσης διαφορές στο επίπεδο προστασίας των εθνικών νομοθεσιών μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο, σε σχέση με τη δυνατότητα των αγοραστών να ακυρώνουν τις παραγγελίες αλλοιώσιμων προϊόντων σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β), τη χρέωση των πληρωμών που αναφέρεται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο β) και τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο του άρθρου 3 παράγραφος 4, το οποίο προβλέπει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι μαύρες και γκριζες ΑΘΕΠ που απαριθμούνται στην οδηγία αποτελούν υποχρεωτικές διατάξεις που υπερισχύουν τυχόν άλλων κανόνων που θα εφαρμόζονταν σε μια συμφωνία προμήθειας.

Η αξιολόγηση εστίασε στην εφαρμογή της οδηγίας από τη σκοπιά της ΕΕ, παρέχοντας παράλληλα επισκόπηση της κατάστασης στα κράτη μέλη μετά τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο. Εξέτασε την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα, τη συνοχή, την ενωσιακή προστιθέμενη αξία και τη συνάφεια της οδηγίας σε σχέση με τους βασικούς στόχους της για την καταπολέμηση των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, τη διευκόλυνση της αποτελεσματικής επιβολής, την αντιμετώπιση του παράγοντα του φόβου που αντιμετωπίζουν οι προμηθευτές και τη διασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού σε ολόκληρη την ΕΕ.

Η αξιολόγηση διενεργήθηκε με την υποστήριξη εξωτερικής μελέτης (στο εξής: υποστηρικτική μελέτη)⁹ και βασίστηκε σε διάφορες πηγές, συμπεριλαμβανομένων προηγούμενων εκθέσεων της Επιτροπής, όπως η έκθεσή της του Οκτωβρίου του 2021 σχετικά με την πρόοδο της μεταφοράς και της εφαρμογής της οδηγίας¹⁰ και η ενδιάμεση έκθεσή της του Απριλίου του 2024¹¹. Πρόσθετες πληροφορίες προήλθαν από στοχευμένες έρευνες, συνεντεύξεις και περιπτώσιολογικές μελέτες, τακτικές ανταλλαγές με τις αρχές επιβολής, την ετήσια δημόσια

⁷ Άρθρο 13 παράγραφος 1 της οδηγίας.

⁸ SWD, ενότητα 3.

⁹ Υποστηρικτική μελέτη της αξιολόγησης της οδηγίας (ΕΕ) 2019/633 σχετικά με τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές στις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού γεωργικών προϊόντων και τροφίμων ([DOI: 10.2762/2191333](https://doi.org/10.2762/2191333)).

¹⁰ [COM\(2021\) 652 final](https://eur-lex.europa.eu/eli/com/2021/652/final).

¹¹ [COM\(2024\) 176 final](https://eur-lex.europa.eu/eli/com/2024/176/final) και [SWD\(2024\) 106 final/2](https://eur-lex.europa.eu/eli/swd/2024/106/final/2).

έρευνα του JRC για τους γεωργούς και τους προμηθευτές¹² και τις ετήσιες εκθέσεις των κρατών μελών¹³. Ελήφθησαν επίσης υπόψη η έκθεση αξιολόγησης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (στο εξής: ΕΟΚΕ)¹⁴ και οι ετήσιες εκθέσεις δραστηριοτήτων των αρχών επιβολής¹⁵.

Η αξιολόγηση συνέπεσε με ευρύτερη δέσμη μέτρων από την Επιτροπή για την αντιμετώπιση των ανησυχιών που εξέφρασαν οι γεωργοί¹⁶, συμπεριλαμβανομένης της στοχευμένης αναθεώρησης του κανονισμού για την κοινή οργάνωση των αγορών (στο εξής: ΚΟΑ)¹⁷, της έναρξης λειτουργίας του παρατηρητηρίου αγροδιατροφικής αλυσίδας της ΕΕ (στο εξής: AFCO)¹⁸ και μιας μελέτης σχετικά με τους μηχανισμούς για τη διασφάλιση δίκαιης αμοιβής για τους γεωργούς¹⁹.

3. ΣΥΝΟΨΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ

Στην παρούσα ενότητα συνοψίζονται τα κύρια πορίσματα της αξιολόγησης. Μολονότι βασίζονται στα βέλτιστα διαθέσιμα στοιχεία, είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη οι περιορισμοί που αναφέρονται ανωτέρω, ιδίως το σύντομο χρονικό διάστημα μεταξύ της πλήρους εφαρμογής της οδηγίας και της αξιολόγησής της. Το δεδομένο αυτό, σε συνδυασμό με την περιορισμένη διαθεσιμότητα στοιχείων λόγω του εμπιστευτικού χαρακτήρα των εμπορικών σχέσεων, καθώς και με τους εξωτερικούς κλυδωνισμούς, όπως η νόσος COVID-19 και ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, και με την επακόλουθη αύξηση του πληθωρισμού και του κόστους των εισροών, κατέστησε δύσκολη την απομόνωση των επιπτώσεων της εφαρμογής της οδηγίας από τις ευρύτερες εξελίξεις.

3.1. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η αξιολόγηση εξέτασε τη συμβολή της οδηγίας στην καταπολέμηση των ΑΘΕΠ, στην πρόληψη της εμφάνισής τους, στον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεών τους στους γεωργούς και στη στήριξη της αποτελεσματικής επιβολής. Εξέτασε επίσης τα μη σκοπούμενα αποτελέσματα της οδηγίας²⁰.

Αισθητές βελτιώσεις στην εμφάνιση ΑΘΕΠ, αλλά διαφορετικές απόψεις σε ολόκληρη την αλυσίδα

Από τα διαθέσιμα στοιχεία, δεν ήταν ακόμη δυνατόν να επιβεβαιωθεί ότι οι ΑΘΕΠ μειώθηκαν σημαντικά μετά την εφαρμογή της οδηγίας. Ωστόσο, τα στοιχεία από την πιο πρόσφατη έρευνα του JRC υποδηλώνουν μείωση του αριθμού των αναφερόμενων ΑΘΕΠ. Επιπλέον, άλλα ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία κατέδειξαν βελτιώσεις όσον αφορά τη μείωση των

¹² [Unfair Trade Practices - JRC](#) (Αθέμιτες εμπορικές πρακτικές — JRC).

¹³ Το άρθρο 10 παράγραφος 2 της οδηγίας απαιτεί από τα κράτη μέλη να αποστέλλουν στην Επιτροπή έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες επιβολής της νομοθεσίας τους έως τις 15 Μαρτίου κάθε έτους.

¹⁴ [Αξιολόγηση της οδηγίας \(ΕΕ\) 2019/633 — ΕΟΚΕ](#).

¹⁵ Το άρθρο 10 παράγραφος 1 της οδηγίας απαιτεί από τις αρχές επιβολής να δημοσιεύουν ετήσια έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητές τους. Σύνδεσμος προς τις εκθέσεις: [Αθέμιτες εμπορικές πρακτικές — Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#).

¹⁶ [Δράσεις της ΕΕ για την αντιμετώπιση των ανησυχιών των γεωργών — Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#).

¹⁷ [COM\(2024\) 577 final](#).

¹⁸ [Παρατηρητήριο αγροδιατροφικής αλυσίδας της ΕΕ — Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#).

¹⁹ Μελέτη σχετικά με τα κανονιστικά και εθελοντικά συστήματα δίκαιης γεωργικής αμοιβής (DOI: [10.2762/0016025](#)).

²⁰ SWD, ενότητα 4.1.

καθυστερήσεων πληρωμών, τόσο για τα αλλοιώσιμα όσο και για τα μη αλλοιώσιμα προϊόντα²¹, καθώς και για ορισμένες άλλες αθέμιτες εμπορικές πρακτικές που αντιμετωπίζουν συχνότερα οι προμηθευτές.

Οι απόψεις σε ολόκληρη την αλυσίδα διέφεραν, με τους γεωργούς και τους προμηθευτές να αναφέρουν θετικές τάσεις, ενώ άλλα τμήματα της αλυσίδας εξέφρασαν πιο ανάμεικτες απόψεις. Συγκεκριμένα, οι αγοραστές εξέφρασαν σκεπτικισμό ως προς τον αντίκτυπο της οδηγίας, επισημαίνοντας παράλληλα ότι οι προσπάθειες συμμόρφωσης των χονδρεμπόρων και των λιανοπωλητών μέσω της αναθεώρησης συμβάσεων και της κατάρτισης του προσωπικού διαδραμάτισαν καίριο ρόλο στη μείωση των ΑΘΕΠ.

Διαφορετικά επίπεδα ευαισθητοποίησης μεταξύ των προμηθευτών

Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας του JRC, το αναφερόμενο επίπεδο ευαισθητοποίησης κυμαίνεται μεταξύ 62 % και 76 % των απαντησάντων ανάλογα με το είδος των προμηθευτών, χωρίς να διαφαίνεται σαφής τάση στις διαφορετικές φάσεις της έρευνας. Το χαμηλό επίπεδο ευαισθητοποίησης και οι δυσκολίες στην υποβολή καταγγελιών αναφέρονται επίσης μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών εκτός ΕΕ.

Μολονότι ορισμένες αρχές επιβολής είχαν εστιάσει σε δραστηριότητες ευαισθητοποίησης και προβολής ήδη από τα πρώτα έτη εφαρμογής της οδηγίας, η ευαισθητοποίηση ήταν γενικά χαμηλή, ιδίως μεταξύ των γεωργών και των μικρότερων προμηθευτών, κυρίως λόγω του σύντομου χρονικού διαστήματος που μεσολάβησε από την πλήρη εφαρμογή της οδηγίας. Οι μεγαλύτεροι προμηθευτές και μεταποιητές συνήθως ανέφεραν μέτρια επίπεδα ευαισθητοποίησης, αλλά ανέφεραν επίσης και δυσκολίες στην κατανόηση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεών τους βάσει της οδηγίας.

Χαμηλά ποσοστά καταγγελιών

Εκτός από τα χαμηλά επίπεδα ευαισθητοποίησης των προμηθευτών, κατά τα πρώτα έτη εφαρμογής υποβλήθηκε περιορισμένος μόνο αριθμός καταγγελιών σε όλα τα κράτη μέλη. Σύμφωνα με την έρευνα του JRC του 2024, μόλις το 52 % των απαντησάντων γνώριζε πού να υποβάλει καταγγελία. Για να αντιμετωπιστεί η κατάσταση αυτή, οι αρχές επιβολής εστίασαν τις αρχικές τους προσπάθειες σε υποθέσεις παροχής καθοδήγησης ή αύξησαν τον αριθμό των αυτεπάγγελτων ερευνών.

Τα στοιχεία από την ετήσια έρευνα του JRC ανέδειξαν διάφορους λόγους για τους οποίους οι προμηθευτές δεν ανέφεραν τις ΑΘΕΠ στις αρχές επιβολής όταν τις αντιμετωπίζουν. Το 29 % των απαντησάντων ανέφερε τον φόβο αντιποίνων ως σημαντικό αποτρεπτικό παράγοντα, ενώ μεταξύ των άλλων αναφερόμενων εμποδίων ήταν η αντίληψη ότι ορισμένες ΑΘΕΠ ήταν συνήθεις και δεν άξιζε να αναφερθούν (20 %) και η έλλειψη εμπιστοσύνης στην ικανότητα των αρχών επιβολής να αναλάβουν δράση (19 %).

Οι ανησυχίες σχετικά με την εμπιστευτικότητα και τον φόβο αντιποίνων ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένες, όπως καταδεικνύεται από περιπτώσιολογικές μελέτες των κρατών μελών (BE, ES, NL, SE). Οι εν λόγω μελέτες κατέδειξαν ότι οι εθνικοί διαδικαστικοί κανόνες ενδέχεται να απαιτούν τη γνωστοποίηση ορισμένων πληροφοριών κατά τη διάρκεια της διαδικασίας για τη διασφάλιση του δικαιώματος υπεράσπισης του αγοραστή, γεγονός που προκάλεσε ανησυχίες

²¹ Υποστηρικτική μελέτη, σ. 20.

μεταξύ των προμηθευτών σχετικά με πιθανή έκθεση και ενίσχυσε την απροθυμία τους να υποβάλουν καταγγελίες.

Μολονότι η οδηγία επιτρέπει στις οργανώσεις παραγωγών ή σε άλλες οργανώσεις προμηθευτών που έχουν έννομο συμφέρον να υποβάλουν καταγγελίες για λογαριασμό των μελών τους, η αξιολόγηση έδειξε ότι ο μηχανισμός αυτός παρέμεινε αχρησιμοποίητος. Παράλληλα, οι ανώνυμες καταγγελίες αποδείχθηκαν για τις αρχές επιβολής δυνητικά πολύτιμη πηγή πληροφοριών σχετικά με την αγορά, ως μέσο ενημέρωσης των αυτεπάγγελτων ερευνών και των τομεακών ερευνών. Ωστόσο, εξακολούθησαν να παρατηρούνται προκλήσεις σε τομείς με υψηλή συγκέντρωση, στους οποίους η ανωνυμία του καταγγέλλοντος μπορεί να εξακολουθεί να είναι δύσκολο να διασφαλιστεί.

Αύξηση των μέτρων επιβολής, αλλά διατήρηση των σημαντικών διαφορών μεταξύ των κρατών μελών

Η αξιολόγηση έδειξε ότι ο αριθμός και το είδος των δράσεων επιβολής διαμορφώθηκαν σε μεγάλο βαθμό από τις εθνικές στρατηγικές προτεραιότητες, αντανακλώντας διαφορετικές προσεγγίσεις όσον αφορά την εφαρμογή²². Σύμφωνα με την έμφαση που δίνει η οδηγία στην αποτροπή μέσω αποτελεσματικών, αναλογικών και αποτρεπτικών κυρώσεων, σημειώθηκε σταδιακή αύξηση του αριθμού των ερευνών που κινήθηκαν από τις αρχές επιβολής, είτε αυτεπάγγελτως είτε κατόπιν καταγγελίας. Συνολικά κινήθηκαν 4 610 έρευνες την περίοδο 2021-2024, από τις οποίες περίπου το 53 % περατώθηκε κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου (2 462 περατωθείσες έρευνες). Από αυτές, 4 κράτη μέλη (ES, IT, CY, HU) διενήργησαν το 90 % των ερευνών, ενώ 13 άλλα κράτη μέλη πραγματοποίησαν λιγότερες από 5 έρευνες το καθένα.

Ενώ ο συνολικός αριθμός των ερευνών στην ΕΕ παραμένει σχετικά χαμηλός σε σύγκριση με τον όγκο των συναλλαγών πωλήσεων στον τομέα, η ανοδική τάση υποδηλώνει αυξανόμενη θεσμική δέσμευση για την αντιμετώπιση των ΑΘΕΠ. Ωστόσο, σε ορισμένα κράτη μέλη δεν αναφέρθηκαν καθόλου έρευνες, ενώ σε άλλα αναφέρθηκε σχετικά περιορισμένος αριθμός, γεγονός που υποδηλώνει την ανάγκη για περαιτέρω αξιοποίηση του δυναμικού των αυτεπάγγελτων ερευνών.

Με βάση τις εκθέσεις των κρατών μελών, η αξιολόγηση διαπίστωσε ότι περίπου το ένα τρίτο των ερευνών που περατώθηκαν μεταξύ 2021 και 2024 κατέληξε στη διαπίστωση παράβασης και είχε ως αποτέλεσμα την επιβολή κυρώσεων, δηλ. συνολικά 754 παραβάσεις. Κατά την περίοδο 2022-2024 οι παραβάσεις οδήγησαν σε πρόστιμα συνολικού ύψους 41,9 εκατ. EUR. Συνολικά, οι κυρώσεις θεωρήθηκαν αποτελεσματικό μέσο στήριξης της συμμόρφωσης χάρη στην αποτρεπτική τους επίδραση, παρότι ο αριθμός και η αυστηρότητα των κυρώσεων διέφεραν μεταξύ των κρατών μελών, γεγονός που αντικατοπτρίζει το ευρύ φάσμα των ισχυόντων νομικών πλαισίων. Τα μέτρα που αφορούν τη φήμη, όπως οι προσεγγίσεις «κατονομασίας και στιγματισμού», θεωρήθηκαν εν γένει αποτελεσματικά, ιδίως σε σχέση με τους αγοραστές που έρχονται σε επαφή με τους καταναλωτές.

²² SWD, παράρτημα VI.

Επιπλέον, αρκετά κράτη μέλη ανέπτυξαν άλλες προσεγγίσεις πρόληψης για την προώθηση της συμμόρφωσης, τη διευκόλυνση του διαλόγου και την επίλυση διαφορών σε πρώιμο στάδιο. Οι προσεγγίσεις αυτές θεωρήθηκαν γενικά σημαντικές και αποτελεσματικές για την καταπολέμηση των ΑΘΕΠ. Στα παραδείγματα περιλαμβάνονται η καθιέρωση εσωτερικών υπευθύνων συμμόρφωσης με τις ΑΘΕΠ από «μεγάλους αγοραστές» στην ΙΕ και η δημιουργία διαμεσολαβητή ή συνηγόρου ως αρχικού σημείου επαφής στην ΑΤ και τη FI.

Η αξιολόγηση έδειξε επίσης ότι ορισμένα ενδιαφερόμενα μέρη θεώρησαν άλλα προληπτικά μέτρα των αρχών επιβολής, όπως οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης, μέτριας αποτελεσματικότητας, ενώ οι λιανοπωλητές και μεγάλο μέρος του γεωργικού τομέα θεώρησαν ότι η υποχρεωτική χρήση γραπτών συμβάσεων ήταν γενικά χρήσιμη για την καταπολέμηση των ΑΘΕΠ.

Ένα άλλο είδος μέτρου που εξετάστηκε αφορούσε πρόσθετους διορθωτικούς και/ή αντισταθμιστικούς μηχανισμούς που ήταν διαθέσιμοι σε ορισμένα κράτη μέλη. Στους μηχανισμούς αυτούς περιλαμβάνεται η εξουσία εξασφάλισης συγκεκριμένων δεσμεύσεων από τον αγοραστή, έκδοση εντολών συμμόρφωσης και επιβολής μέτρων ένδικης προστασίας, όπως η ακύρωση συμβατικών όρων, η επιστροφή επιβαρύνσεων και η αποζημίωση για ζημίες. Ορισμένες αρχές επιβολής θεώρησαν ότι η εστίαση στην αποκατάσταση της ζημίας που υπέστησαν οι προμηθευτές παρείχε πιο άμεση και στοχευμένη απάντηση απ' ό,τι η επιβολή κυρώσεων. Ωστόσο, η διαθεσιμότητα και η χρήση των εν λόγω μηχανισμών, οι οποίοι δεν απαιτούνται ρητά από την οδηγία, διέφεραν μεταξύ των κρατών μελών.

Συνεργασία μεταξύ αρχών επιβολής

Η αξιολόγηση ανέδειξε θετικές εξελίξεις σε σχέση με το έργο του δικτύου ΑΘΕΠ, το οποίο οι αρχές επιβολής θεώρησαν ότι συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στη βελτίωση της αμοιβαίας συνεργασίας.

Ωστόσο, η αξιολόγηση έδειξε ότι οι προσπάθειες επιβολής επικεντρώθηκαν κυρίως στις ΑΘΕΠ που προκύπτουν σε ένα κράτος μέλος, ενώ οι περιπτώσεις διασυνοριακών ερευνών ήταν περιορισμένες. Οι περιορισμοί στο υφιστάμενο νομικό πλαίσιο όσον αφορά την ανταλλαγή εμπιστευτικών πληροφοριών σε διασυνοριακές υποθέσεις και οι ανισότητες στις ικανότητες επιβολής δημιούργησαν προκλήσεις για τη διαμόρφωση πραγματικά ισότιμων όρων ανταγωνισμού. Η πρόσφατη πρόταση της Επιτροπής για το θέμα αυτό θεωρείται θετικό βήμα προς την αντιμετώπιση των υφιστάμενων αδυναμιών²³.

3.2. ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η αξιολόγηση εξέτασε τα κόστη και τα οφέλη που συνδέονται με την εφαρμογή της οδηγίας, λαμβάνοντας υπόψη το διοικητικό κόστος για τα κράτη μέλη και τις αρχές επιβολής, καθώς και το λειτουργικό κόστος για τους προμηθευτές και/ή τους αγοραστές²⁴.

Τα οφέλη για τους αγρότες είναι αναγνωρίσιμα, αλλά η ποσοτικοποίησή τους παραμένει πρόκληση

Στους παράγοντες που επηρεάζουν τη φύση και τη σοβαρότητα των επιπτώσεων των ΑΘΕΠ στους γεωργούς και τους μικρούς προμηθευτές περιλαμβάνονται ο βαθμός συγκέντρωσης των

²³ [COM\(2024\) 576 final](#).

²⁴ SWD, ενότητα 3.

γεωργικών εκμεταλλεύσεων και το αν οι προμηθευτές επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από τις ΑΘΕΠ λόγω του φαινομένου μετακύλισης κατά μήκος της αλυσίδας. Για παράδειγμα, η αξιολόγηση διαπίστωσε ότι οι γεωργοί που δεν ανήκαν σε οργάνωση παραγωγών και οι οποίοι επηρεάζονταν άμεσα από ΑΘΕΠ συνήθως ήταν περισσότερο εκτεθειμένοι σε οικονομικούς κινδύνους.

Δεδομένου ότι οι καθυστερήσεις πληρωμών αποτελούσαν την πιο συχνά αναφερόμενη ΑΘΕΠ με σημαντικές αρνητικές συνέπειες λόγω της διατάραξης που προκαλούσαν στις ταμειακές ροές, η υποστηρικτική μελέτη εκτίμησε τα δυνητικά οφέλη για τον γεωργικό τομέα από την αντιμετώπιση των καθυστερήσεων πληρωμών προς τους γεωργούς. Η υποστηρικτική μελέτη εκτίμησε ότι, ως αποτέλεσμα της εφαρμογής της οδηγίας, θα βελτιώνονταν οι προθεσμίες πληρωμής, η διαχείριση των ταμειακών ροών και η προβλεψιμότητα για τους γεωργούς και τους μικρούς προμηθευτές. Αυτό, με τη σειρά του, θα μείωνε την εξάρτηση από τον δανεισμό, θα ενίσχυε την πιστοληπτική ικανότητα και θα μείωνε τον κίνδυνο αφερεγγυότητας, απελευθερώνοντας ενδεχομένως πόρους για επενδύσεις. Το εκτιμώμενο μέσο όφελος που θα προέκυπτε από τις πρόσθετες ετήσιες ταμειακές ροές ανά προμηθευτή (συμπεριλαμβανομένων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων) κυμαινόταν από περίπου 16 000 EUR στην Πολωνία έως σχεδόν 175 000 EUR στη Γαλλία²⁵.

Μετά τις καθυστερήσεις πληρωμών, οι ΑΘΕΠ με τον μεγαλύτερο αρνητικό οικονομικό αντίκτυπο στους γεωργούς ήταν οι ακυρώσεις παραγγελιών της τελευταίας στιγμής, ιδίως για αλλοιώσιμα προϊόντα, καθώς και η μετακύλιση του εμπορικού κινδύνου μέσω μονομερών αλλαγών στους συμβατικούς όρους ή υποχρεωτικών εισφορών για την κάλυψη των ζημιών του αγοραστή. Τέτοιες πρακτικές θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε απώλεια εσόδων και να αυξήσουν την έκθεση των γεωργών και των μικρών προμηθευτών σε απρόβλεπτα κόστη.

Οι γεωργοί συχνά αντιμετώπιζαν δυσκολίες στην ποσοτικοποίηση των οικονομικών επιπτώσεων των ΑΘΕΠ, καθώς συνήθως αντιλαμβάνονταν τον αντίκτυπο σε σχετικούς όρους, π.χ. σε σχέση με τα αποτελέσματα της συγκομιδής, τις διακυμάνσεις της αγοράς ή άλλους εξωτερικούς παράγοντες. Η περιορισμένη διαθεσιμότητα δεδομένων και η πολυπλοκότητα του διαχωρισμού των επιπτώσεων της εφαρμογής της οδηγίας κατέστησαν δύσκολη την εκπόνηση ακριβούς ανάλυσης κόστους-οφέλους βάσει αξιόπιστης εκτίμησης αντιπαραδείγματος. Όπου ήταν εφικτό, η αξιολόγηση προσδιόρισε ποσοτικά τα αποτελέσματα της εφαρμογής της οδηγίας, αλλά σε άλλες περιπτώσεις βασίστηκε σε ποιοτική αξιολόγηση και ανάλυση των αντιλήψεων των ενδιαφερόμενων μερών. Στο πλαίσιο αυτό, τα αποτελέσματα έρευνας μεταξύ επιχειρηματικών ενώσεων έδειξαν ότι οι περισσότερες επιχειρήσεις των οποίων ζητήθηκε η γνώμη είχαν αποκομίσει ορισμένα οικονομικά οφέλη που προέκυψαν από την οδηγία, μεταξύ άλλων από τους διαφανείς και αξιόπιστους συμβατικούς όρους (24 % των 228 επιστημόνων), από τη μείωση του αριθμού των μονομερών τροποποιήσεων στις συμβάσεις (19 %) και από τη μεγαλύτερη διαφάνεια στην τιμολόγηση (15 %)²⁶.

Εκτός από τις οικονομικές επιπτώσεις της οδηγίας, αναφέρθηκαν επίσης ποιοτικά οφέλη, μεταξύ των οποίων η βελτίωση του διαλόγου και της εμπιστοσύνης, καθώς και η προαγωγή μιας κουλτούρας δικαιοσύνης στην αλυσίδα εφοδιασμού.

²⁵ Υποστηρικτική μελέτη, σ. 135.

²⁶ Υποστηρικτική μελέτη, σ. 63.

Για τους γεωργούς και τους προμηθευτές, το κόστος που προέκυψε από την οδηγία παρέμεινε ανάλογο προς τα οφέλη²⁷

Κατά την αξιολόγηση εξετάστηκαν οι διοικητικές δαπάνες με τις οποίες επιβαρύνθηκαν οι αρχές επιβολής και τα κράτη μέλη μετά τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο και διαπιστώθηκαν σημαντικές διαφορές ανάλογα με την εθνική προσέγγιση. Για τα κράτη μέλη που δραστηριοποιούνταν περισσότερο στη διεξαγωγή ερευνών, οι εκτιμήσεις δείχνουν ότι το ετήσιο κόστος επιβολής ανήλθε σε περίπου 800 000 EUR.

Το κόστος προσαρμογής για τις επιχειρήσεις σε ολόκληρη την αλυσίδα, συμπεριλαμβανομένων των προμηθευτών και των αγοραστών, παρουσίασε επίσης μεγάλες διαφορές. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, το αρχικό κόστος προσαρμογής κυμαινόταν από περίπου 12 εκατ. EUR στη Γερμανία έως 19 εκατ. EUR στη Δανία, με τους λιανοπωλητές να επωμίζονται το υψηλότερο κόστος ανά επιχείρηση.

Συνολικά, από την αξιολόγηση διαπιστώθηκε ότι το κόστος επιβολής για τις αρχές επιβολής και το κόστος προσαρμογής για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται αποκλειστικά ή κυρίως ως προμηθευτές ήταν ανάλογο με τα οφέλη που επιτεύχθηκαν όσον αφορά τη βελτίωση των επιχειρηματικών πρακτικών. Αντιθέτως, οι αγοραστές θεώρησαν ότι το κόστος προσαρμογής τους, το οποίο απορρέει κυρίως από την προσαρμογή των συμβάσεων, υπερέβαινε τα οφέλη. Η διαπίστωση αυτή δεν αποτελεί έκπληξη, καθώς η οδηγία αποσκοπεί στην προστασία των ασθενέστερων προμηθευτών έναντι των ισχυρότερων αγοραστών. Ωστόσο, δεν προέκυψαν στοιχεία που να υποδηλώνουν ότι το κόστος για τους αγοραστές είχε οδηγήσει σε σημαντική ζημία ή λειτουργική διατάραξη εντός της αλυσίδας.

3.3. ΕΝΩΣΙΑΚΗ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ

Από την αξιολόγηση διαπιστώθηκε ότι η ενωσιακή προστιθέμενη αξία της οδηγίας, ιδίως η συμβολή της στη δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού, προήλθε από το ελάχιστο επίπεδο προστασίας από τις ΑΘΕΠ που παρέχεται σε προμηθευτές σε ολόκληρη την ΕΕ, ιδίως στα κράτη μέλη όπου προηγουμένως δεν υπήρχε τέτοια προστασία²⁸.

Ωστόσο, από την αξιολόγηση διαπιστώθηκε επίσης ότι, παρά την εφαρμογή της οδηγίας, εξακολουθούσαν να υπάρχουν σημαντικές διαφορές στην εθνική νομοθεσία και την επιβολή της. Ειδικότερα, τα περισσότερα ενδιαφερόμενα μέρη προσδιόρισαν τις διαφορές αυτές ως μία από τις κύριες προκλήσεις που υπονομεύουν την ενωσιακή προστιθέμενη αξία της οδηγίας, καθώς οι αγοραστές συνέδεσαν τις επίμονες εθνικές διαφορές με αρκετές μη σκοπούμενες αρνητικές επιπτώσεις, ιδίως με την αυξημένη νομική αβεβαιότητα και την ασυνεπή επιβολή σε διασυνοριακές υποθέσεις εντός της ΕΕ. Επιπλέον, ο τομέας του λιανικού εμπορίου ανέφερε άλλες μη σκοπούμενες επιπτώσεις λόγω της απόφασης ορισμένων κρατών μελών να επεκτείνουν την προστασία από τις ΑΘΕΠ και στους μεγάλους προμηθευτές. Ο τομέας του λιανικού εμπορίου θεώρησε ότι αυτό θα μπορούσε να μετατοπίσει αδικαιολόγητα την ισορροπία ισχύος προς τους μεγάλους προμηθευτές, προκαλώντας ιδιαίτερη ζημία στους μικρότερους αγοραστές.

Ταυτόχρονα, άλλα ενδιαφερόμενα μέρη έκριναν τις διαφορές μεταξύ των κρατών μελών πιο θετικά και θεώρησαν ότι, επιτρέποντας τέτοιες διαφορές, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να

²⁷ SWD, ενότητα 3.

²⁸ SWD, ενότητα 4.2.

αντιμετωπίσουν καλύτερα συγκεκριμένες εθνικές περιστάσεις και να ανταποκριθούν ταχύτερα σε αναδυόμενα ζητήματα.

Η υποστηρικτική μελέτη διαπίστωσε ότι οι εναρμονισμένες ελάχιστες απαιτήσεις της οδηγίας είχαν συμβάλει συνολικά στην ενωσιακή προστιθέμενη αξία, άποψη την οποία συμμερίζονταν σε μεγάλο βαθμό οι προμηθευτές και οι αρχές επιβολής, αλλά λιγότερο οι αγοραστές²⁹, οι οποίοι εξέφρασαν ανησυχίες σχετικά με τη διατήρηση ή τη θέσπιση αυστηρότερων ή πολύ διαφορετικών εθνικών κανόνων από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 9 της οδηγίας, γεγονός που, κατά την άποψη ορισμένων εξ αυτών, θα μπορούσε να δημιουργήσει προβλήματα όσον αφορά τις ελευθερίες της εσωτερικής αγοράς.

3.4. ΣΥΝΟΧΗ

Κατά την αξιολόγηση διαπιστώθηκε ότι η οδηγία είναι συμπληρωματική προς άλλες νομικές πράξεις της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του κανονισμού ΚΟΑ³⁰ και της αντίστοιχης πράξης στον τομέα της αλιείας³¹. Στο πλαίσιο αυτού του ευρύτερου πλαισίου πολιτικής, η οδηγία υποστηρίζει τη διαρθρωτική προσέγγιση της κοινής οργάνωσης των αγορών, η οποία αποσκοπεί στην ενίσχυση της διαπραγματευτικής ισχύος των γεωργών μέσω της προώθησης της συλλογικής δράσης και του καθορισμού γενικού συμβατικού πλαισίου. Ωστόσο, η οδηγία αντιμετωπίζει ζητήματα που δεν καλύπτονται από τον κανονισμό ΚΟΑ, παρέχοντας προστασία σε επίπεδο μεμονωμένων εμπορικών σχέσεων και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, προσφέροντας ένα στοχευμένο νομικό πλαίσιο που προστατεύει τους γεωργούς και τους μικρότερους προμηθευτές από συγκεκριμένες καταχρηστικές συμπεριφορές ισχυρότερων αγοραστών.

Ομοίως, η αξιολόγηση ανέδειξε τη συμπληρωματική λειτουργία της οδηγίας σε σχέση με τους κανόνες της ΕΕ για τις καθυστερήσεις πληρωμών³², συμπεριλαμβανομένου του προσφάτως προτεινόμενου κανονισμού για τις καθυστερήσεις πληρωμών³³, υπογραμμίζοντας τη διακριτή λειτουργία της και τη συνεχή συνάφειά της για τον γεωργικό τομέα.

Δεν εντοπίστηκαν συγκρούσεις ή ασυνέπειες με άλλες νομικές πράξεις. Αντιθέτως, εντοπίστηκαν σημαντικές συνέργειες μεταξύ της οδηγίας και άλλων δράσεων ή πρωτοβουλιών, όπως οι κανόνες ανταγωνισμού της ΕΕ και ο κώδικας δεοντολογίας της ΕΕ για υπεύθυνες επιχειρηματικές και εμπορικές πρακτικές στον τομέα των τροφίμων, γνωστός ως «αγροδιατροφικός κώδικας» από τα μέσα του 2025³⁴.

3.5. ΣΥΝΕΧΗΣ ΣΥΝΑΦΕΙΑ

Συνολικά, η αξιολόγηση διαπίστωσε ότι η οδηγία είναι σε μεγάλο βαθμό αναλογική και ισορροπημένη όσον αφορά την αντιμετώπιση των υφιστάμενων αναγκών. Ταυτόχρονα, εντόπισε περιθώριο για περαιτέρω δράση, ιδίως όσον αφορά τη συμβολή της οδηγίας στην οικονομική βιωσιμότητα, στην ανθεκτικότητα και στην ανταγωνιστικότητα του γεωργικού τομέα, καθώς και στην εμφάνιση νέων ή εξελισσόμενων ΑΘΕΠ. Παρότι διαπιστώθηκε ότι η οδηγία παρέχει ένα ισχυρό και κατάλληλο πλαίσιο, εξακολουθεί να υπάρχει περιθώριο

²⁹ Υποστηρικτική μελέτη, σ. 91 επ.

³⁰ ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 671, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj>.

³¹ ΕΕ L 354 της 28.12.2013, σ. 1, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/1379/oj>.

³² ΕΕ L 48 της 23.2.2011, σ. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/7/oj>.

³³ [COM\(2023\) 533 final](#).

³⁴ [Ο αγροδιατροφικός κώδικας — Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#).

αντιμετώπισης των εξελισσόμενων προκλήσεων, όπως η εξασφάλιση δίκαιης αμοιβής για τους γεωργούς και η αντιμετώπιση νέων ΑΘΕΠ. Οι παρατηρήσεις των ενδιαφερόμενων μερών επιβεβαίωσαν τη διαπίστωση αυτήν, μολονότι οι απόψεις δίστανται σχετικά με την ικανότητα της οδηγίας να αντιμετωπίσει τα βαθύτερα αίτια των ΑΘΕΠ και να επηρεάσει τους μηχανισμούς καθορισμού των τιμών³⁵.

Πολλοί από τους πιθανούς τομείς βελτίωσης που εντόπισαν τα ενδιαφερόμενα μέρη τέθηκαν επίσης σε συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά τον χρόνο έκδοσης της οδηγίας, γεγονός που υπογραμμίζει τη συνεχιζόμενη απόκλιση απόψεων. Ορισμένοι προμηθευτές ζήτησαν μέτρα όπως η επέκταση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας όσον αφορά τα όρια κύκλου εργασιών ή η θέσπιση απαγόρευσης των πωλήσεων κάτω του κόστους σε επίπεδο ΕΕ, όπως ισχύει ήδη σε ορισμένα κράτη μέλη³⁶. Οι αγοραστές αντιτάχθηκαν σε μια τέτοια διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής και ζήτησαν αμφίδρομη προστασία από τις ΑΘΕΠ, ώστε να προστατεύονται και οι μικρότεροι αγοραστές από τους μεγαλύτερους προμηθευτές.

Παράλληλα μ' αυτά τα μακροχρόνια ζητήματα, τα ενδιαφερόμενα μέρη επισήμαναν επίσης πιο πρόσφατες ανησυχίες σχετικά με πιθανές νέες μορφές ΑΘΕΠ. Ειδικότερα, αυτές αφορούσαν πρακτικές που θα μπορούσαν να παρακάμψουν την οδηγία και να μετακυλίσουν δυσανάλογους κινδύνους ή κόστος στους προμηθευτές, μεταξύ άλλων μέσω πιο σύνθετων ρυθμίσεων που σχετίζονται με παρεχόμενες υπηρεσίες, όπως η «πληρωμή με σάρωση» (pay-on-scan)³⁷, ή μέσω απαιτήσεων που συνδέονται με δεσμεύσεις των αγοραστών στον τομέα της βιωσιμότητας (π.χ. μεταβίβαση των δεσμεύσεων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης των αγοραστών στους προμηθευτές).

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΛΗΘΗΚΑΝ ΚΑΙ ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Μολονότι η οδηγία εφαρμόζεται πλήρως μόνο για σύντομο χρονικό διάστημα και παρά τις σημαντικές διαφορές στις προσεγγίσεις των κρατών μελών και στις απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών, η αρχική εμπειρία από την εφαρμογή της οδηγίας δείχνει ενθαρρυντικά σημάδια όσον αφορά την πρόληψη και την καταπολέμηση των ΑΘΕΠ, με την ενίσχυση της εμπιστοσύνης στην αλυσίδα να έχει συμβάλει στη διαμόρφωση πιο υπεύθυνης επιχειρηματικής νοοτροπίας.

Ταυτόχρονα, η αξιολόγηση της οδηγίας εντόπισε ορισμένες αδυναμίες και προκλήσεις. Τα ακόλουθα διδάγματα που αντλήθηκαν αναδεικνύουν τομείς στους οποίους το πλαίσιο για τις ΑΘΕΠ και η εφαρμογή του θα μπορούσαν να ενισχυθούν περαιτέρω, μεταξύ άλλων μέσω πιθανής αναθεώρησης της οδηγίας:

- **Εναισθητοποίηση των γεωργών και των προμηθευτών σχετικά με τα δικαιώματά τους.** Πρόκειται για βασικό τομέα που απαιτεί περαιτέρω δράση, ο οποίος θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με τη βελτίωση της πρόσβασης σε πληροφορίες, μεταξύ άλλων για τους προμηθευτές που συμμετέχουν σε διασυνοριακές συναλλαγές ή προέρχονται από τρίτες χώρες, ή με την προώθηση στοχευμένων δραστηριοτήτων προβολής ή κατάρτισης.

³⁵ SWD, ενότητα 4.3.

³⁶ Βλ. υποσημείωση 19.

³⁷ Στο μοντέλο αυτό, οι προμηθευτές πληρώνονται μόνο όταν ο λιανοπωλητής πωλεί το προϊόν στον τελικό καταναλωτή και όχι κατά την παράδοση. Η πρακτική αυτή μπορεί να παρατείνει ουσιαστικά τις προθεσμίες πληρωμής που επιτρέπονται βάσει της οδηγίας.

- **Λήψη μέτρων για την ενίσχυση της επιβολής και αντιμετώπιση του «παράγοντα του φόβου» μεταξύ των προμηθευτών.** Ο φόβος αντιποίνων εξακολουθεί να αποτελεί εμπόδιο που αποθαρρύνει τους προμηθευτές από το να αναφέρουν ΑΘΕΠ, ιδίως σε τομείς με υψηλή συγκέντρωση αγοραστών και εξάρτηση από τους αγοραστές. Για να αντιμετωπιστεί αυτό το ζήτημα και να μειωθεί η εξάρτηση από μεμονωμένες καταγγελίες, οι αρχές επιβολής θα μπορούσαν ήδη να κάνουν ευρύτερη χρήση των αυτεπάγγελτων ερευνών, το δυναμικό των οποίων δεν έχει διερευνηθεί πλήρως σε ορισμένα κράτη μέλη. Ταυτόχρονα, οι οργανώσεις παραγωγών και άλλες οργανώσεις προμηθευτών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων από τρίτες χώρες, θα μπορούσαν να διαδραματίσουν ισχυρότερο ρόλο στην υποστήριξη των προμηθευτών και στην υποβολή καταγγελιών για λογαριασμό τους.
- **Βελτίωση της διασυννοριακής συνεργασίας.** Τα διαδικαστικά εμπόδια εξακολουθούν να παρεμποδίζουν την ανταλλαγή εμπιστευτικών πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής σε διασυννοριακές υποθέσεις. Τον Δεκέμβριο του 2024 η Επιτροπή δημοσίευσε πρόταση για την αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού, η οποία αναμένεται να παράσχει ισχυρό πλαίσιο συνεργασίας και να αντιμετωπίσει τις αδυναμίες που εντοπίστηκαν σε σχέση με τον εναρμονισμένο κατάλογο ΑΘΕΠ που θεσπίστηκε με την οδηγία³⁸.
- **Ενίσχυση της παρακολούθησης για τη στήριξη της τεκμηριωμένης χάραξης πολιτικής.** Μολονότι έχει σημειωθεί πρόοδος στη συλλογή δεδομένων μέσω ετήσιων εκθέσεων και ερευνών, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες ώστε να διασφαλιστεί η συνεπής, συγκρίσιμη και αυστηρή παρακολούθηση των ΑΘΕΠ σε ολόκληρη την ΕΕ. Οι πιθανές δράσεις προς αυτήν την κατεύθυνση θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τη συλλογή πιο τυποποιημένων, αξιόπιστων και ποσοτικά προσδιορισμένων δεδομένων ή τη διενέργεια πιο ολοκληρωμένων αξιολογήσεων σε επίπεδο κρατών μελών σχετικά με τις επιπτώσεις των εθνικών νομικών πράξεων μεταφοράς.
- **Αντιμετώπιση της άνισης εφαρμογής της οδηγίας.** Οι διαφορές στις επιλογές εφαρμογής και στις πρακτικές επιβολής των κρατών μελών έχουν οδηγήσει σε αποκλίνουσες ερμηνείες των διατάξεων της οδηγίας ή στην εφαρμογή αυστηρότερων εθνικών κανόνων. Η ποικιλομορφία των εθνικών κανόνων, ακόμη και πέραν του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας, μπορεί να δημιουργήσει διαφοροποιήσεις όσον αφορά την επιβολή και την εποπτεία. Απαιτείται περαιτέρω εξέταση των τρόπων με τους οποίους θα μπορούσε να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη συνέπεια στην καταπολέμηση των ΑΘΕΠ.
- **Διευκόλυνση της ανταπόκρισης σε αναδυόμενες ανάγκες.** Μολονότι αναφέρθηκε περιορισμένος μόνο αριθμός νέων ΑΘΕΠ, είναι σημαντικό να υπάρχει ενεργή επαγρύπνηση για αναδυόμενα ζητήματα και πρόβλεψη των εξελίξεων στην αγορά. Επιπλέον, πρέπει να ληφθούν μέτρα για την αποφυγή καταστάσεων όπου οι γεωργοί εξαναγκάζονται να πωλούν συστηματικά κάτω από το κόστος παραγωγής τους, όπως αναφέρεται στο όραμα για τη γεωργία και τα τρόφιμα. Πρέπει να εξεταστούν

³⁸ [COM\(2024\) 576 final](#).

περαιτέρω ειδικά νέα εργαλεία για τους σκοπούς αυτούς, παράλληλα με την πιθανή επέκταση του καταλόγου των ΑΘΕΠ.

Παρότι η αναθεώρηση της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές πρέπει να προσεγγιστεί με προσοχή, δεδομένου ότι η οδηγία εφαρμόζεται πλήρως για σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα, είναι προφανές ότι η αντιμετώπιση των εναπομενουσών αδυναμιών και προκλήσεων θα απαιτήσει περαιτέρω εξέταση προκειμένου να προσδιοριστεί ο τρόπος με τον οποίον η οδηγία και άλλες πράξεις θα μπορούσαν να στηρίζουν καλύτερα τις οικονομικές επιδόσεις του γεωργικού τομέα και της αλυσίδας στο σύνολό της, καθώς και αν απαιτούνται πρόσθετα μέτρα, διατηρώντας παράλληλα τον προσανατολισμό της κοινής γεωργικής πολιτικής προς την αγορά. Με βάση τα πορίσματα της παρούσας αξιολόγησης, και όπως επιβεβαιώθηκε στην ομιλία της προέδρου von der Leyen για την κατάσταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2025³⁹, η Επιτροπή προτίθεται να επανεξετάσει την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές. Οι προτάσεις της για την αναθεώρηση της οδηγίας θα συνοδεύονται από εκτίμηση των επιπτώσεων που θα καλύπτει διαφορετικές επιλογές για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που αναφέρονται ανωτέρω και θα εξετάζει προσεκτικά τις επιπτώσεις των εν λόγω επιλογών στους γεωργούς και σε άλλους παράγοντες της αλυσίδας.

³⁹ [Κατάσταση της Ένωσης 2025 — Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#).